

Uusi kaava –podcastin neljännen jakson litterointi

Äänitteen nimi: Uusi Kaava e04 master3.mp3

Äänitteen kesto: 00:42:32

Asiakas: podcasts@jaksomedia.fi

Merkkien selitykset:

[?] = sanan kirjoitusasusta ei voi olla täysin varma, mutta merkitys on ainakin sinne päin. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [sana? 00:15:44]

[??] = sanasta ei voinut saada selvää, joten se on täysin epävarma tai sitä ei voitu kirjata ylös lainkaan. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [?? 00:15:44]

[tekstiä] = äänet tai litteroimatta jätetyt kohdat merkitään tekstiin hakasulkeisiin, esim. [naurahtaa] tai [haastattelu keskeytyy hetkeksi, kun haastateltava vastaa puhelimeen]

Äänite alkaa

Jussi Ukkonen [00:00:03]: Kaavaprosessissa usein korostuu sitten kuitenkin juuri ne liito-oravat ja sellaiset, koska ne ovat sellaisia niin sanottuja kovia luontoarvoja. Eli niiden avulla voi vääntää kättä. Ja se sotkee myös ihmisten ajattelua, koska myös mediassa uutisoidaan aika dramaattisesti usein, että nyt sieltä on löytynyt jotain eläintä. Ja tavallaan kuitenkin ihmisiä oikeasti kiinnostaa se, että mitä he voisivat itse puuhailla siellä.

Musiikkia [00:00:25]:

Ida Kukkapuro [00:00:47]: Tämä on Uusi kaava, Ympäristöministeriön podcast asumisesta. Tässä jaksossa me puhumme vain ja ainoastaan asumisesta kaupungeissa, siitä miten kaupunkeja tehdään, kenelle niitä tehdään ja mikä ylipäättään on hyvä kaupunki. Varmaan jokaisella on kaupunkisuunnittelusta joku mielipide, mutta mitä sen lainalaisuuksista olisi sitten hyvä ymmärtää?

Minä olen toimittaja Ida Kukkapuro ja olen asunut koko lapsuuteni kylämaisissa olosuhteissa metsän laidalla, nuorena luullut olevani todella urbaani ja haluavani aina asua kaupungin sykkeessä ja nyt perheellisenä löytänyt melko täydellisen kompromissin lähiöstä.

Seuranani on maankäytön suunnittelun professori ja ympäristöpsykologi Marketta Kyttä. Ja Jussi Ukkonen, kaavoja valmisteleva arkkitehti Helsingin kaupunkiympäristön toimialalta ja myös fellow-podcastaja Ajatuksia kaupungista -arkkitehtuuripodista. Tervetuloa.

Jussi Ukkonen [00:01:42]: Kiitos.

Marketta Kyttä [00:01:45]: Kiitos.

Musiikkia [00:01:47]:

Ida Kukkapuro [00:01:52]: Tänään me tosiaankin puhutaan kaupungeista. Nehän eivät muutu ja kehity ilman kaupunkisuunnittelua. Kaupungit ovat oikein tunnettuja siitä, että siellä kohtaa todella erilaiset ihmiset ja näkemykset. Ja tuntuu, että aina uutta ehdotettaessa sen kuulee, kuinka ihmisillä alkaa adrenaliini kohisemaan verisuonissa. Miksi taas rakennetaan uusi ostari, puretaan rakas talo tai kaadetaan jokin tärkeä puu, joka on minulle todella rakas. Ja sumutetaanko meitä tällä kaupunkibulevardi-sanalla. Jussi Ukkonen, vastuualueenasi oikein erityisesti Helsingissä on Keski-Vuosaari. Lähiö Helsingissä.

Jussi Ukkonen [00:02:35]: Kyllä.

Ida Kukkapuro [00:02:36]: Mistä olet kuullut kipakointia palautetta työssäsi ja mihin se on liittynyt?

Jussi Ukkonen [00:02:41]: No ei ehkä ihan suoraan edes liity niihin hankkeisiin, joita olen tehnyt, mutta Vuosaaren alueella luontoarvokysymykset ovat kaikista eniten tunteita herättäviä. Niissä ehkä eniten Uutelan alue. Aina, jos jokin asia, hanke tai jokin jollain lailla edes sivuaa Uutelaa niin siitä syntyy todella paljon innostusta. Vähän negatiivista, joskus positiivistakin.

Naurua [00:03:08]:

Ida Kukkapuro [00:03:09]: Marketta, olet ympäristöpsykologi ja sinua kiinnostaa erityisesti rakennettu ympäristö. Ja se on todella ymmärrettävää, jos esimerkiksi omaa lähimetsää uhkaa rakennushanke tai mikä tahansa, omat kotikulmat muuttuvat, niin se herättää isoja tunteita. Miksi oikeastaan tähän kaupunkiin, rakennettuun ympäristöön, liittyy niin voimakkaita ja isoja tunteita?

Marketta Kyttä [00:03:40]: Meidän elinympäristöhän oikeastaan kehystää elämäämme. Me emme pääse sitä pakoon. On mielestäni aika ymmärrettävää, että meillä on vahvoja tunnekokemuksia. Liittyen ehkä voimakkaimmin, perinteisesti ajateltuna, omaan kotiin ja siitä ulospäin laimentuen. Eihän se mene välttämättä noin. Uutelaan varmaan on monilla valtavan syvä tunnesuhde tai sitten meillä suomalaisilla on aika monesti mökkeihimme tai kakkoskoteihimme. Niidenhän voidaan joskus ajatella olevan pysyvämpiä miljöitä kuin vaihtuvat kaupunkikodit.

Sanoisin, että ihan arkisessa elämässämme me tavallaan sidomme itseämme siihen ympäristöön aikamoisin sitein. Ne siteet eivät ole vain emotionaalisia, vaan tietenkin myös toiminnallisia, sosiaalisia ja kulttuurisia. Mehän olemme erottamaton osa ympäristöä. Emmehän me voi elää ilman ympäristöä.

Ida Kukkapuro [00:04:50]: Mennään vähän sinne Keski-Vuosaareen. Se on ainakin todella tuttu sinulle, Jussi, mutta esimerkiksi minä en tunne aluetta. Tiedän, että se on itähelsinkiläisen lähiön osa. Ja siellä on Uutelan hieno retkeily- ja metsäalue merenrannalla. Kuvaile vähän Keski-Vuosaarta, millainen alue sen on?

Jussi Ukkonen [00:05:07]: Tosiaan Uutela ei ole ihan Keski-Vuosaaren alueella. Se on laajemman Vuosaaren kaupunginosan sisällä. Keski-Vuosaari on 60-luvun metsälähiö, joka on rakentunut aika yhtenäisin suunnitelmin. Siellä on tavallaan hyvin selkeä tausta siitä, kuinka tietty vaihe on ollut jossa se on ollut ensin tällaista - sehän ei aluksi ollut edes Helsinkiä, se alue.

Ida Kukkapuro [00:05:30]: Vaan mitä?

Jussi Ukkonen [00:05:33]: Maalaiskuntaa, eli Vantaata. Silloin, kun se on sinne rakentunut, sinne on tietysti syntynyt tietty sukupolvi, jolle se on hyvin - niin kuin kaikissa näissä lähiöissä - tavallaan sellainen vaihe, kun se on rakentunut hyvin nopeasti. On ollut sen ajan rakennustuotantotekniikkaa, jossa on aika tehokkaasti pystytty rakentamaan se koko alue. Tietty sukupolvi on muuttanut sinne. Keski-Vuosaari on sellainen, että siellä on aikaisemmin ollut etelässä, siellä missä nyt on Vuosaaren keskusta ja minne metro tulee, niin siellä on ollut eteläinen ostokeskus. Ja edelleen on olemassa niin sanottu pohjoinen ostokeskus, joka on siellä alueella vielä.

Ja se on sellainen tietynlaisen kaupunkirakentamisen yksi mallikohde, voisi sanoa. Se ei ole ehkä niin tunnettu kuin monet muut nimekkäämmät alueet, mutta sillä on tietty perinne.

Ida Kukkapuro [00:06:33]: Kuulostaa siltä, että se on alue, joka on aika valmis asukkaiden näkökulmasta. Mitä kaavoja valmisteleva arkkitehti siellä tekee? Mitä sinne kehitetään vai onko sinne jotain suuria täydennysrakentamisen suunnitelmia, jotka mullistavat kaiken?

Jussi Ukkonen [00:06:47]: Se on hyvä kysymys. Tämä on sellainen, joka Vuosaaren asukkaiden, heillähän on.. Minä siis työni kautta tietysti keskustelen heidän kanssaan ja näissä hankkeissa kohdataan. Vuosaarelaisten mielestä se on ollut tosiaan valmis jo silloin 60-luvulla. Sitten sinne on tullut uusia erilaisia alueita. Aika moni varmaan tuntee Aurinkolahden alueen, jossa on kuvattu aika paljon elokuviakin ja siellä on aika jännä hiekkaranta. Sinne on tullut paljon tällaisia, jos ajatellaan sitä 60-lukua, niin on tullut Meri-Rastila yhdessä vaiheessa. Sitten on tullut Aurinkolahti ja toki näitä Rastilan alueita. Aina se alkuperäinen porukka on nähnyt sen niin, että miksi te tätä muutatte. Mikä järki tässä nyt on, tähän on valmis.

Ja aina on ollut tarvetta asunnoille ja palveluille. Ei sitä metroakaan siellä ole alun perin ollut ja muuta. Kaupunki on sellaisena isompana alueena kehittynyt. Ja tietysti yksi mikä näissä lähiöissä on tällä hetkellä aika iso kysymys, niin ne ovat suhteessa aika väljiä alueita. Täydennysrakentamisen näkökulmasta, jos haluttaisiin asuntoja, niin siellä on kuitenkin suhteessa sitä tilaa, vaikka siellä on arvokkaita viheralueita, niin se kaupunkirakenne on kuitenkin melko väljä monella mittarilla. Sen takia sitä tutkitaan aika paljon.

Ida Kukkapuro [00:08:08]: Kuulen, miten adrenaliini rupeaa kohisemaan. Heti kaikki nousevat barrikadeille.

Jussi Ukkonen [00:08:15]: Kyllä se varmasti sihisee siellä jo.

Ida Kukkapuro [00:08:19]: Muutosvastarinta on varmaan osa teidän molempien töitä, tai teille molemmille tuttua. Mikä olisi paras tapa, jos ajatellaan niin sanottua valmista aluetta, joka asukkain näkökulma on jo valmis. Niin luovia sen muutosvastarinnan ja pelon, että nyt minun kotikulmani ja minulle tärkeät alueet myllätään ja muutetaan, miksi te tänne tulette rakentamaan. Mikä siihen olisi lempein tapa?

Marketta Kyttä [00:08:51]: Minulle tulee ehkä kaksi esimerkkiä mieleen. Ensiksi tulee mieleen hieno hanke, missä sain olla mukana melkein 20 vuotta sitten. Nimittäin Aija Staffans aikoinaan, arkkitehti ja kollega, piti asukasasemaa Pihlajiston lähiössä, jossa lähiössä tehtiin asukaslähtöinen lähiöuudistushanke ja asukkaat itse valitsivat hänet lähiöarkkitehdiksi. Hän perusti sinne toimiston ja olin osa Aijan tiimiä.

Siellä esimerkiksi yksi, mitä tehtiin, oli se että käveltiin ympäriinsä sitä lähiötä. Tehtiin co-tour -kävelyretki, jossa oli mukana suunnittelijoita ja asukkaita. Niissä keskusteluissa kävi ilmi, että suunnittelijoiden ensimmäinen vastaus lähiön haasteisiin oli silloinkin tämä täydennysrakentaminen. Ja asukkailta tuli aina heti ei. Sitten, kun keskustelu meni vähän pidemmälle, huomattiin itse asiassa asukkaiden mieltävän täydennysrakentamisen tarkoittavan samantyyppistä rakentamista. Sanotaan, että aika tylyä betoniarkkitehtuuria mitä Pihlajisto edustaa. Kun sitten taas arkkitehdit tarkoittivatkin jotain pienempimuotoista rakentamista, joka toisi katutason kulkijan näkövinkkeihin jotain uutta ja pehmentäisi sitä arkkitehtuuria.

Sitten, kun ruvettiin puhumaan tästä, asukkaiden vastaanotto oli kyllä jotain ihan muuta. Silloin kun täydennysrakentamisesta keskustellaan, täytyisi ehkä määritellä tarkemmin mistä tässä oikeastaan keskustellaan. Toinen asia, mitä ajattelin tässä kohtaa mainita on se, että olemme yrittäneet ryhmäni kanssa peräänkuuluttaa asukasherkkää täydennysrakentamista, jossa voi edetä esimerkiksi niin, että kerätään tietoa alueesta ja asukkaiden merkitsemistä myönteisistä ja kielteisistä paikoista. Ja sitten, kun täydennysrakentamista mietitään niin mietitään, että voisiko sitä sijoittaa niin, ettei se uhkaa rakkaimpia kallioita tai kaikista arvokkaimmiksi koettuja virkistysalueita, vaan voisiko täydennysrakentamisella parantaa jotain negatiiviseksi koettuja kohtia siinä. Tiedän, että tämä on aika naivia ja ehkä vähän idealistinen lähtökohta, mutta kyllä luulen, että ainakin jossain määrin herkkää otetta voidaan harrastaa. Mitä mieltä olet, Jussi?

Jussi Ukkonen [00:11:36]: Joo. Luulen, että juuri tällaisia viestinnällisiä ongelmia on todella paljon. Emme saa aina hyvää keskusteluyhteyttä aikaiseksi ja siinä voi olla ihmiskohtaisia, ettei juttu luista niistä aiheista. Ja tietysti työkalut, viralliset dokumentit ovat aika jäykkiä. Niissä on tietty muoto, niiden lukeminen voi olla vähän vaikeaa. Meidän täytyisi viestiä paljon moninaisemmin, että tavoittaisimme erilaisia ihmisiä ja toisaalta saataisiin tietoa siitä, että mitkä ovat oikeasti tärkeitä.

Tavallaan meidän suunnitteluprosessimme pitäisi olla sellainen, että siinä asukkaiden asiantuntemus tulisi mukaan. Siinä on se ongelma, että asiantuntijuus saattaa aika paljon tuottaa sellaista näkökulmaa, että alkää tehkö mitään. Ja se ei ole aina ihan mahdollista, koska esimerkiksi minun hankkeissani saattaa olla vaikka maanomistajana oleva taloyhtiö, joka haluaa täydennysrakentaa. Silloin heillä on oikeus kehittää

maataan ja yritämme löytää siinä jonkinlaisen kompromissin. Ja mielestäni tuo, että sieltä löytyy arvokkaampiakin paikkoja. Meillä on hirveän paljon paikkatietoa ja muuta, ja voidaan kerätä sitä näiden hankkeiden aikana Vuosaaresta ja Helsingistä muutenkin. Hankkeita on tehty vuosia. Meillä on paljon tietoa. Meillä on vanhempaa ja uudempaa kyselyaineistoa, joka hankkeessa tehdään vielä lisää. Kyllä ne kysymykset aika hyvin nousevat esiin.

Monesti siellä voi olla sellaisia ristiriitoja, joita ei voi ihan ratkoa. Sekin on osa sitä. Sen takia se menee poliittiseen päätöksentekoon. Sen takia meillä on lautakunnat, hallitukset ja valtuustot.

Ida Kukkapuro [00:13:28]: Minkä takia osallistava suunnittelu on niin vaikeaa?

Marketta Kyttä [00:13:29]: Sanoisin, että kyllä mielestäni yksi ajankohtainen haaste on siinä, niin kuin Jussi sanoi, kerätään paljon vuorovaikutussuunnittelussa tietoa asukkailta. Ja tietoa on ehkä kertynyt aikaisemmista hankkeista ja pidemmiltä aikaväleiltä. Kyllä silti väittäisin, että ainakaan se ei ole läpinäkyvää. Asukas ja osallinen ei ehkä ymmärrä, että miten lopulta kerätty tieto vaikuttaa ja onko se olennaista, että sen pitäisi vaikuttaa lopputulokseen vai riittääkö se, että prosessi on reilu ja hyvä. Nämä ovat mielestäni edelleenkin hyvin ajankohtaisia kysymyksiä.

Ida Kukkapuro [00:14:21]: Onko sosiaalinen media muuttanut ihmisten suhdetta kaupunkisuunnitteluun? Jos laajennetaan sellaiseen tasoon.

Marketta Kyttä [00:14:33]: En pysty vastaamaan onko ihmisten suhde kaupunkisuunnitteluun muuttunut sosiaalisen median myötä, mutta ainakin se on tuonut uusia mahdollisuuksia vuorovaikutteiseen suunnitteluun. Ja tästä teemasta kollegani Pilvi Nummi väitteli viime syksynä. Hän on korostanut sitä, että sosiaalisella medially voi olla monen tasoisia rooleja vuorovaikutteisessa kaupunkisuunnittelussa. Yksi on se, että suoraan, vaikka jollain hankkeella on omat Facebook-sivut ja siellä keskustellaan hankkeista, hyvinkin intensiivisesti. Ja jotkut suunnittelijat ehkä lähtevät mukaan tähän ihan omana itsenään ja omalla profiilillaan, mutta kaikki eivät.

Tietysti sosiaalinen media tarjoaa hienon mahdollisuuden itseorganisoituvaan tai osallistuvaan vuorovaikutteiseen suunnitteluun. Tavallaan, mitä monet pitävät sellaisena varsinaisena bottom up -suunnitteluna ja ehkä vuorovaikutteisen suunnittelun hyvin kehittyneenä muotona. Vielä kolmas on se, että sosiaalinen media tuottaa hirveästi tietoa vaikka ihmisten liikkeistä, tai minkä luonteisia kuvia he postaavat Instagramiin jostain paikasta. Sitä tietoa voitaisiin myös käyttää paljon tehokkaammin kaupunkisuunnittelussa.

Jussi Ukkonen [00:16:12]: Ei ehkä minun työssäni Lisää kaupunkia Helsinkiin -ryhmä ole ollut sillä lailla esillä, mutta kyllähän sillä on iso merkitys paljon laajempia kysymyksiä käsittelevissä jutuissa, kohteissa tai hankkeissa. Lisää kaupunkia Helsinkiin on aika tärkeä, johon jotkut virkamiehet tai suunnittelijat ottavat kantaa siellä. Se on toki iso, jatkuva mylly.

Sitten on näitä paikallisryhmiä. Minäkin kuulun osaan näistä, seurailen niitä, miten siellä otetaan vastaan eri asioita. Siinä tulee ehkä se ero, että jokin erikseen sille teemalle omistautunut ryhmä, kuinka siellä keskustelu on aika teknistä. Mennään yksityiskohtiin ja muuta. Sitten taas paikallisasukkaiden ryhmissä tai seurojen ryhmissä se on enemmän yleistä kommentointia ja ylipäättänsä sitä, että tietoa on olemassa. Sitä kautta varmasti tieto leviää paremmin. Kyllä useampi asukas tavoittaa sen, jos se on näiden kautta.

Marketta Kyttä [00:17:22]: Niin ja se on helppoa, mutkattomampaa ja ehkä tarjoaa myös mahdollisuuden ihmisille, joiden ei ole helppoa nostaa kättä jossain isossa yleisötilaisuudessa ja sanoa, että nyt minä otan puheenvuoron. Ei ole ihan helppoa.

Jussi Ukkonen [00:17:40]: Niin. Tuo on oikeastaan toinen kiinnostava juttu osallisuudessa. Se, että kuinka ne tilaisuudet tai viestintätapahtumat korottavat tietynlaisia asioita, näkökulmia tai henkilöitä esiin. Siellä voi olla, että voisihan sitä ajatella vaikka niin, että jossain tällaisessa suljetussa some-ryhmässä ensin tyypit valmistelevat jonkin manifestin ja tulevat sitten asukasryhmään. Dominoivat tavallaan sitä keskustelua. Ei minulle ole koskaan mitään tällaista tapahtunut, mutta tavallaan teknologia mahdollistaa sen, että siellä voisi olla hyvin viimeisteltyjä näkökulmia. Tavallaan jonkin alueverkko olisi oikein hinkannut sen jonkun tietyn vastauksensa ja sitten ne tulevat esittelemään sen tänne, tai johonkin muuhun.

Sellainen itse asiassa ehkä vielä ihan siihen perinteiseen osallistamiseen ja osallistumiseen. Tavallaanhan se perustuu siihen, että ihmiset tilaisuuksien, somen ja muiden lisäksi voivat kirjoittaa meille. He voivat toki soittaakin ja muuta, mutta kirjoittaminen joko sinne viralliseen kirjaamoon tai sähköpostilla suunnittelijalle, tavallaan ne ovat aina sellaisia, että ne pitää lukea. Ne on pakko käsitellä, niihin on pakko vastata. Jos ne ovat tarkkoja mielipiteitä tai muistutuksia, miksi niitä nyt aina kutsutaan, riippuu vähän jutusta. Ne käsitellään todella tarkasti. Tieto ei välttämättä niin helposti tule takaisin sille kirjoittajalle, mutta tavallaan aina, kun joku kirjoittaa jostain hankkeesta niin siellä on valmistelijat, monihenkilöinen asiantuntijaryhmä käsittelee ne kaikki. Joka ikisen. Sitten se tuodaan sinne poliittiseen päätöksentekoon, että näin monta tuli ja nämä olivat aiheet.

Ida Kukkapuro [00:19:27]: Eli perinteinen kirje on edelleen validi..

Jussi Ukkonen [00:19:27]: Se voi olla sähköpostikin.

Ida Kukkapuro [00:19:31]: Kirje tai sähköposti edelleen on validi vaikuttamisen muoto.

Jussi Ukkonen [00:19:38]: On täysin.

Marketta Kyttä [00:19:36]: Nyt muistiinpanoja.

Naurua [00:19:42]:

Ida Kukkapuro [00:19:43]: Kun suunnitellaan kaupunkia tai uutta, niin mitä ajattelette: mikä painaa siinä nykypäivänä eniten? Raha, ihmisten lähettämät kirjeet tai

sähköpostit, harvinaiset liito-oravat, halavasäpikkäät tai erikoissuojeltavat lajit, asunalueiden asukasyhdistykset. Kenellä on siinä oikeasti valtaa? Onko se vain raha tai poliitikot?

Jussi Ukkonen [00:20:08]: No jos minä aloitan niin ne päätökset, mitä yleisökaavatasolla on tehty, ovat aika isoja päätöksiä.

Ida Kukkapuro [00:20:18]: Ja ne ovat poliittisia?

Jussi Ukkonen [00:20:22]: Ne ovat poliittisia päätöksiä, joo. Ja ne ovat tavallaan koko Helsingin taseisia päätöksiä. Sitten ongelma yleiskaavassa voi olla siinä, että kun menee paikallistasolle, siellä on aina tulkintaa. Miten tulkitaan vaikka yleiskaavan antamaa viitekehystä. Mikä on toimintaraja. Siinä varmaan vähän hankekohtaisesti. Ja myöskin ne tahot. Sillä on myös iso merkitys, että ketkä ovat hankkeen tahot. Tavallaan oikeasti kovat hankkeeseen ryhtyvät. Esimerkiksi jos siinä on yksityinen maanomistaja. Ja jos poliittisesti päätetty yleiskaava toteaa, että tässä saa olla aika tehokasta rakentamista ja sitten meillä on maanomistaja, joka haluaa siihen tehokasta rakentamista. Silloin asemakaavan on käytännössä pakko ottaa se lähtökohdaksi.

Sitten sen lisäksi, että se otetaan lähtökohdaksi, siinä täytyy ottaa se että miten näitä muita asioita huomioidaan. Yhtä lailla meillä on lakiin, suurin piirtein perustuslakiin kirjattu, että pitää tehdä hyvää ympäristöä ja muuta. Me olemme kaikki velvollisia tällaiseen. Se ei ole niin yksinkertaista, mutta se tuottaa tavallaan lähtötilanteen mistä aina ensiksi katsotaan, että mistä se lähtee. Ja se on tietysti aika iso. Jos ajatellaan neuvottelutilannetta, niin jos joku sanoo, että neuvottelutilanteessa asetetaan jokin taso, sitten tavallaan siitä lähdetään katsomaan sitä. Se on iso muutos esimerkiksi Helsingin kohdalla nykyinen voimassaoleva yleiskaava. Ei ennen ollut tällaista yleiskaavaa. Se oli ihan erilainen luonteeltaan.

Ida Kukkapuro [00:21:50]: Kerro maallikolle, että mitä tarkoitat, että se oli erilainen luonteeltaan?

Jussi Ukkonen [00:21:54]: Aikaisempi yleiskaava oli sellainen, että siellä oli rakentamisalueita esimerkiksi sillä lailla, että siellä on kerrostaloalue, pientaloalue, voi olla keskusta-alue. Ja näin pois päin. Nykyinen yleiskaava on sellainen, että siinä on erilaisia alueen- tai korttelikäytön tehokkuuksia. Sinne on luotu tietty skaala, että mihin kohtaan tietynlaista tehokkaampaa rakentamista pitäisi laittaa. Toisaalta sellaisia alueita, minne sitä tehokkaampaa rakentamista ei pitäisi tulla. Silloin asemakaavavaiheessa pohditaan sitä, että minne tämä asettuu tällä asteikolla. Se on monen asian summa, että mihin se lopulta päättyy. Siellä voi olla juuri se liito-orava tai lahokaviosammal, joka vaikuttaa. Voi siellä olla myös hyvin voimakas asukasyhdistys, joka vaikuttaa, tai jotain ihan muita kysymyksiä. Mutta kyllä se yleiskaava on todella tärkeä dokumentti.

Ida Kukkapuro [00:22:53]: Pakko kysyä, kun lahokaviosammal tai liito-orava ei ole kirjoittamassa sähköpostia teille, eikä tule asukastilaisuuteen, niin kuka pitää - nämä ovat kärjistyksiä - luontoarvojen ja lähiympäristön merkitys on mikä tunnustetaan, ne mitä asukkaat pitävät tärkeänä. Kuka pitää sen puolia?

Jussi Ukkonen [00:23:11]: Lyhyesti sanottuna siinä on useampikin taho, joka pitää sen puolia. Jos ajatellaan asukas- tai aktivistipuolta, silloin luonnonsuojeluyhdistykset ovat hyvin oleellisia. Kaupungillahan on meidän omassa asiantuntijaorganisaatiossamme ympäristöpalveluysikkö tai heidän palvelunsa. He tuottavat, siellä on meidän asiantuntijaryhmämme siinä. He ovat se, joka tuottaa sen tiedon missä esimerkiksi se eläin tai eliö asuu, tai sitten voidaan heidän kanssaan selvittää ulkopuolisella konsultilla. Sekin on mahdollista. Mutta he ovat, minä en esimerkiksi pysty sellaista selvittämään. Ja he pitävät, se on pakko ottaa huomioon. Sitten on ELY-keskus, eli alueellinen viranomaislainen joka valvoo näitä ympäristöasioita. Heilläkin on tavallaan oma roolinsa siinä. Siinä on, lähtien asukkaista, näihin luonnonsuojeluyhdistyksiin, meidän sisäiseen valmisteluun ja valvovaan viranomaiseen. Siinä on aika monta tahoja, jotka niitä pohtii.

Musiikkia [00:24:27]:

Ida Kukkapuro [00:24:39]: Tässä podcastissa on jo monta kertaa tähän mennessä puhuttu lähiluonnon merkityksestä. Ihan myös ihmislajille. Se vaihtelee todella paljon, että mitä se tarkoittaa vaikka Helsingin sisällä. Lähiluonto on todella eri asia, onko se puisto Töölössä vai Uutelan alue. Miten näitä tunnistetaan? Minkälainen lähiluonto tuottaa niitä hyvinvointivaikutuksia, joista me kyllä tiedämme, että se sitä tekee?

Marketta Kyttä [00:25:10]: Sanoisin, että me ihmiset olemme kauhean erilaisia. Meille se, mikä kullekin on luonnon.. Useimmat suomalaiset varmaan mainitsevat luonnonläheisen ympäristön yhdeksi keskeiseksi elinympäristön laatukriteeriksi, mutta mitä kullekin luonnonläheisyys tarkoittaa, voi vaihdella valtavasti. Yhdelle se voi olla vihreä näkymä olohuoneesta, vaikka yksi puu. Toiselle parveke ja kolmas ajattelee heti lähipuistoa. Neljäs sitä, että täytyy päästä luontoympäristöön, jossa ei toisia ihmisiä liiku. Todella valtava kirjo. Olemme monissa tutkimushankkeissa profiloineet ihmisiä sen mukaan, että mitä asioita he arvostavat. Luontoulottuvuus on yksi mikä vaihtelee kovasti.

Jussi Ukkonen [00:26:06]: Voisin tuosta jatkaa, että sitten, kun asukkailta kuuntelee palautetta. Niin kun me tavallaan työn prosessissa pohdimme sitä, että onko nyt kyseessä luontoarvo- vai virkistäytymiskysymys, vai ylipäänsä maisemakysymys. Tavallaan siinä prosessissa se menee johonkin kategoriaan, koska näihin asioihin meillä on eri asiantuntijat.

Sitten taas asukkaat eivät näe sitä niin, että juuri minä arvostan nyt sitä oravaa, minä arvostan virkistämistä.. Niin. Se ei ole sillä lailla näin. Pitäisi pystyä tunnistamaan nämä yksilölliset tarpeet. Jos yksilölliset tarpeet tai vahvuudet mitä alueella on haluttaisiin huomioida, pitäisi hirveän tarkkaan pystyä katsomaan miten se liittyy mihinkin kysymykseen ja tehdä asiantuntijatyö liittyen siihen, että onko se luontoarvokysymys johon tämä oikeastaan kulminoituu vai onko se itse asiassa jokin, että siellä pitäisi olla virkistysreitti. Se tunne syntyy siitä, että nyt joku reitti vaikka tuhoutuu. Siinä kaavaprosessissa usein korostuu kuitenkin ne liito-oravat ja sellaiset, koska ne ovat niin sanottuja kovia luontoarvoja. Eli niiden avulla voi vääntää kättä. Se on tavallaan, se sotkee ihmisten ajattelua, koska myös mediassa uutisoidaan aika dramaattisesti usein,

että nyt sieltä on löytynyt jotain eläintä. Ja tavallaan kuitenkin ihmisiä oikeasti kiinnostaa se, mitä he voisivat itse puuhailla luonnossa.

Tietysti monet yhteiskunnalliset ongelmat ovat tällaisia, mutta tämä kaavoitus ja paikallisten asioiden käsittely erityisesti on aika vaikeaa. On vaikeaa hahmottaa. Jos jonkun asukkaan kanssa jutellaan, että mikä tässä nyt olisi se juttu, siinä voi mennä monta kymmentä minuuttia. Sitten lopulta, aijaa, niin olet ajatellut, että se talo tulee tähän reittisi eteen. Se talohan on täällä 25 metrin päässä. Kun esimerkiksi karttojakaan välttämättä.. Eihän se ole mikään perustaito, että ihmiset osaavat lukea karttoja, saati mittakaavoja. Tämä on ihan tyhmä esimerkki, mutta monet suunnitelmat esitellään A3-koossa ja jos he printtaavat pienellä kotiprintterillä A4-kokoon ja miettivät, että miksi tämä mittakaava on tällainen.

Naurua [00:28:45]:

Marketta Kyttä [00:28:46]: Joskus on ehdotettu sellaista, kun on tapahtumassa jokin muutos alueella tai suunnitelmia tehdään, että niitä merkattaisiin maastoon.

Jussi Ukkonen [00:28:57]: Juuri näin. Se voisi olla aika hyvä.

Marketta Kyttä [00:28:55]: Sehän olisi varmaan aika hyvä juttu. Harvoin ehkä näin tehdään, mutta sanotaan näin, jos jokin reitti uudelleenreititetään niin laitettaisiin maastoon, että tästä näin. Ei tarvitsisi ihmetellä näitä. Ja vielä parempaa olisi, jos siinä samassa yhteydessä olisi jotenkin mahdollisuus kommentointiin. Ei ehkä ihan lappunen puuhun kiinnitettynä, vaan ehkä jokin puhelinsovellus.

Ida Kukkapuro [00:29:28]: Tuo on todella hyvä idea.

Marketta Kyttä [00:29:26]: Olisi oikeassa mittakaavassa siellä se suunnitelma esillä.

Jussi Ukkonen [00:29:29]: Kyllähän tällaisia kävelyitä järjestetään, missä kävellään ja osoitetaan, että tästä kohtaa vaikka alkaa joku alue. Tästä tulisi vaikka uusi reitti, tai uusia taloja. Kyllä sellaista tehdään.

Marketta Kyttä [00:29:46]: Joo, ja onhan sitten Authentic Realiy -juttuja tai lisättyä todellisuutta, että on jokin tabletti jonka kautta voi katsoa sitä, että jos ja kun tähän nyt tulee tämä niin tältä se sitten näyttää tästä ja tuosta suunnasta katsottuna. Sellaiset ovat hyviä, mutta nämähän ovat sellaisia metodeja, joiden kautta aika pienimuotoisten ryhmien kanssa voidaan keskustella.

Ida Kukkapuro [00:30:20]: Sen tuottaminenkin on aika kallista, tehdään jokin 3D-kaupunki.

Marketta Kyttä [00:30:23]: Kyllä.

Ida Kukkapuro [00:30:25]: Mennään vähän tuohon, että miten lähiluonnon kokemus on erilainen kaupungista, mutta myöskin Marketta te olette vähän tyypitelleet, että mitä erilaisia tapoja käyttää kaupunkeja on. Mitä sellaisia ikään kuin yleistyksiä ihmisistä ja

kaupunkilaisista voi löytää? Kaikki varmaan ei kuitenkaan ole täysin erilaisia kuin toiset. Miten kaupunkeja käytetään?

Marketta Kyttä [00:30:49]: Varmaan viittaat näihin erilaisiin elämäntapaprofiileihin. Olemme tehneet tällaista tutkimusta eri kaupungeissa. Valitettavasti ei Helsingissä. Viimeksi tehtiin Turussa ja löytyi neljä erilaista profiilia, vaihteli erityisesti kulkumuotovalintojen suhteen. Erosivat toisistaan. Ehkä sellainen mistä edelleen puhutaan aika paljon, oli yksi tyypittely minkä teimme alun perin Tampereella. Sieltä tunnistettiin naapurustolaiset, säpisijät ja kotoilijat. Ne olivat juuri tällaisia ihmisiä, jotka painottavat eri asioita toiveissaan.

Me itse asiassa tutkimme myös todellisuutta, että elävätkö he arkeaan niin kuin toiveet indikoisivat. Ja niin kyllä kävi, että pääsääntöisesti ihmiset näyttivät arjessaan toteuttavaan toiveitaan.

Ida Kukkapuro [00:31:54]: Miten elää esimerkiksi säpisijät?

Marketta Kyttä [00:32:00]: Säpisijä on sellainen, ettei se ehdi kotonaan käymään paljoa muuta kuin nukkumassa, koska on niin aktiivinen ja käyttää metropolin mahdollisuuksia niin aktiivisesti. Hänelle ei asunto tai asuinalue ole niin merkityksellinen. Asunto voisi olla muuallakin. Eikä hän ole tietenkään kovinkaan motivoitunut tutustumaan naapureihin eikä ole kauhean sitoutunut alueella. Naapurustolainen on esimerkiksi ihan päinvastainen tuossa suhteessa. Sitoutunut alueelle ja käyttää lähipalveluita aktiivisesti, haluaa tutustua naapureihin.

Ida Kukkapuro [00:32:40]: Tähän liittyy tietysti tosi paljon elinpiiri ja sitäkin olette tutkineet.

Marketta Kyttä [00:32:40]: Joo, toinen tapa profiloida ihmisiä on sellainen, että katsotaan miten heidän elämänsä maantieteellisesti tapahtuu. Tapahtuuko se hyvinkin lähellä kotia, on tällainen lähielämä ja yksinapainen elämäntapa, voi onko niin, että ihmisellä onkin vaikka kaksi tärkeää kiintopistettä minkä ympärille elämä jäsentyy. Toinen kiintopiste tietysti voi olla vaikka kakkoskoti, tai ennen vanhaan saattoi olla vaikka työpaikka. Lapsella voi konkreettisesti olla kaksi kotoa. Me olemme huomanneet kuitenkin, että koettu terveys ja hyvinvointi on itse asiassa paras sekä nuorilla, että ikääntyneemmällä silloin, kun eletään tällaista yksinapaista lähielämää.

Ida Kukkapuro [00:33:39]: Nythän paljon puhutaan tällaisesta 15 minuutin kaupungista, joka on varsinkin isoissa metropoleissa maailmalla. Korona on ikään kuin mahdollistanut, kun ei tarvitse pendelöidä ja istua tuubissa pitkiä aikoja siirtyäkseen sinne toiseen napaan. Onko tämä teidän mielestänne kannatettava ajatus, että kaupunkilaisen elämä olisi vartin sisällä kotipiirissä ja lähipalvelut löytyisivät vartin sisällä. Se on kunnianhimoinen haaste, mutta mitä ajattelette siitä?

Jussi Ukkonen [00:34:08]: Varmaan suurimmaksi osaksi se voisi olla mahdollista. Minusta tuntuu, että aika monet asiat voisivat löytyä siitä läheltä. Tietenkin, kaupunkirakennetta jos miettii laajemmin, niin onhan sellaisia kuin esimerkiksi kaupan ala. Kauppa haluaa keskittyä tietyllä lailla isompiin yksiköihin.

Ida Kukkapuro [00:34:28]: Pitääkö sen antaa tehdä niin?

Jussi Ukkonen [00:34:34]: Se on hyvä kysymys. Ja ylipäänsä, että on tiettyjä palveluja mitä me emme ehkä voi saada kävelyetäisyydelle. Sitten siihen liittyy osittain se, että lasketaanko siihen vaikka Helsingin tapauksessa se, että jos kehitämme vaikka pikaraitiotieverkkoa ja sitä kautta meille entistä paremmin ja nopeammin, jos ajatellaan matka-aikaa..

Ida Kukkapuro [00:35:00]: Se olisi juuri sen 15 minuuttia.

Jussi Ukkonen [00:34:58]: Niin, kyllä siinä Helsingissä alkaa pääsemään aika moneen paikkaan 15 minuutissa. Tämä on kuitenkin aika pieni kaupunki siinä mielessä. Kyllä tavallaan tällaisten asioiden kannalta se on realismia aika monelle.

Marketta Kyttä [00:35:17]: Olen sitä mieltä, että se on hyvä tavoite. Jos nyt vielä ajattelee sitä, että sehän on olennaisinta, että mistä löytyy ne palvelut ja asiat mitä arjessa tarvitaan koko ajan ja usein. On eri asia, jos käydään kerran puolessa vuodessa jossain huonekaluhallissa, se voikin olla siellä Kehä III:lla.

Jussi Ukkonen [00:35:38]: Kyllä.

Marketta Kyttä [00:35:40]: Sitten mielestäni, jos on niin, ei vain kaupan alalla vaan palveluntarjonnassa muutenkin on ollut viime vuosina trendi, että niitä pyritään keskittämään. Kyllähän Suomessa esimerkiksi kouluverkko on harventunut kovasti ja isompiin yksiköihin keskitetään. Toki sillä voidaan pyrkiä tavoittelemaan hyviä asioita, niin kuin vaikka koulun tapauksessa valinnanmahdollisuuksia, mutta silti jos noille ajatuksille antaa liiaksi periksi, lähielämä ei ole enää mahdollista suunnilleen kenellekään. Kyllä se olisi minusta todella murheellista. Ja kun tiedetään, että se ihan suoraan on yhteydessä terveyteen ja hyvinvointiin, siitä tulee kallis lasku. Ja ekologisestikin tietenkin järjetöntä.

Jussi Ukkonen [00:36:37]: Tuo palveluverkon keskittäminen, jos ajatellaan julkisia palveluja, koulua, päiväkoteja ja terveyskeskuksia. Kyllähän siinä on tavallaan ollut sellainen suunta, että ne ovat isompia yksiköitä. Siinä on varmaan jossain kohtaa kaupungintaloutta ollut talousyhtälössä, että se on näyttänyt hyvältä, että keskitettyjä ratkaisuja tehdään. Miten me saisimme näkyviin juuri ne muut kustannukset tai haitat mitä siitä syntyy. Se vaatisi taas askeleen paremmin asioiden huomioimista.

Ida Kukkapuro [00:37:16]: Mutta tällaista tietoa on, ja ylipäänsä paljon tietoa siitä miten ihmiset tutkitusti käyttäytyvät kaupungissa ja toisaalta haluavat elää kaupungeissa. Onko tämä tieto siellä ikään kuin, vaikka yleiskaavojen valmistelijoiden, mutta myös asemakaavan valmistelijoiden käsillä? Pitäisikö olla ehkä enemmän Marketan kaltaisia asiantuntijoita teidän organisaatiossanne töissä, Jussi, vai onko tieto sovellettavissa?

Jussi Ukkonen [00:37:51]: Minusta tuntuu, että Marketta saa kyllä tietoa jaettua muitakin kanavia pitkin ilman, että hän on meidän organisaatiossamme mukana.

Kyllähän, olen vain tällainen yksinkertainen arkkitehti, niin mielestäni yleiskaavan valmistelussa on aika paljon tehty selvitystyötä.

Marketta Kyttä [00:38:11]: Olen kyllä ymmärtänyt, ettei se ole ihan yksinkertaista kaupungeissa aina mieltä, että miten varmistetaan se, että asukastieto on aina helposti käsillä. Olen kyllä kuullut tapauksista, missä jokin hienokin aineisto jää vaikka jonkun äitiyslomalle siirtyneen suunnittelijan omiin kansioihin tietokoneelle ja niitä ei sitten löydetäkään tai muisteta etsiä. Tähän ongelmaan on myös löydetty ratkaisuja, kovasti ihailemani Lahden kaupunki on kehittänyt yhtä tietoa-aineistopurkkia. Paikkatietopohjaista aineistopankkia, josta löytyy myös pehmeää asukastietoa omina kerroksinaan. Sillä pyritään varmistamaan se, että tätä tietoa käytetään laajasti kaupungissa, ei vaan kaupunkisuunnittelijat käytä sitä vaan myös muut toimialat. Vaikka liikuntatoimi miettiessään talvikunnostusprioriteetteja tai Lahdessa metsäsektori, että he huomaavat, ettei tehdäkään hakkuita alueella, jossa on päiväkodin tärkeitä luontoretkipaikkoja. Tämän tyyppinen tieto voi olla joskus erityisen tärkeää tai merkittävää muille toimialueille kaupungissa kuin suunnittelutoimelle.

Musiikkia [00:39:45]:

Ida Kukkapuro [00:39:52]: Pyydämme jokaisessa jaksossa vieraita valitsemaan itselleen uusi koti. Jos teidän pitäisi muuttaa johonkin sellaiseen kotiin joka on tuttu jostain elokuvasta, sarjasta, kirjasta, jostain fiktiivisestä maailmasta - niin mihin muuttaisitte? Ja tässä jaksossa se saa olla myös asuinalue, eikä tarvitse olla spesifi talo tai asunto.

Marketta Kyttä [00:40:14]: Ensimmäisenä tulee mieleen kaupunkipientalosta, tai rivitalosta Sex And the City. Carrie Bradshawn koti, ne portaat ja näin. Kyllä se kelpaisi.

Jussi Ukkonen [00:40:26]: Sellainen Brown stone, eikö se ole se?

Marketta Kyttä [00:40:28]: Vaikka sellainen. Ehkä täällä lähimmäksi päästään Hollantilaisentien muutamilla rivitaloilla, mitä siellä on.

Jussi Ukkonen [00:40:42]: Minulla on ollut sellainen nyt kun meillä on pieni lapsi ja olen pitkään pohtinut sitä, että olisi kivaa katsoa Hayao Miyazakin elokuvia hänen kanssaan. Hän on vielä vähän liian pieni niille, ne ovat kuitenkin elokuvia ja aika pitkiä. Kikin lähettipalvelu -elokuva, jossa Kiki ryhtyy tällaiseksi eräänlaiseksi Wolt-kuskiksi. Siinä on sellainen kaupunki, joka ilmeisesti perustuu useampaan pohjoismaiseen tai eurooppalaiseen kaupunkiin. Se mihin hän menee tekemään bisnestään. Se on mielestäni todella aurinkoinen ja hieno. Siinä on sellaista sadunomaista kaupunki-ihanuutta missä olisi kiva olla. En oikein osaa sanoa olisiko se jokin tietty kaupunginosa, mutta ehkä keskusta olisi aika kiva.

Ida Kukkapuro [00:41:25]: Kiitos. Ihanaa päästä aina vierailuille mielikuviin, että millaista olisikaan elämä.

Jussi Ukkonen [00:41:30]: Siellä paistaa myös aina aurinko, mikä on aika kiva.

Ida Kukkapuro [00:41:37]: Se on tärkeää.

Musiikkia [00:41:43]:

Ida Kukkapuro [00:41:42]: Tämä oli Ympäristöministeriön podcast Uusi kaava. Kiitos myös, että kuuntelit. Jos tiedät jonkun, joka mietiskelee näitä juttuja tai jonka tästä pitäisi myös tietää enemmän, vinkkaa ihmeessä sarjasta myös kaverille. Kaikki jaksot löytyvät podcast-palveluista, esimerkiksi Apple Podcasteista, Spotifysta ja internetistä osoitteesta ym.fi/uusikaava. Somessakin voi osallistua keskusteluun ja hashtag on #uusikaava. Tämän podcastin on tuottanut Jaksomedia.

[äänite päättyy]